

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

Проект BG161PO001/3.3-01/2008/001-11

"Комуникационна кампания за насърчаване на вътрешния туризъм в Република България"

www.tourism.government.bg

брой 74/юни 2015

Каменни приказки край границата – скалните църкви край с. Михалич и с. Маточина

Загадъчна и непозната земя е Сакар планина. Десетилетия наред планината е била почти недостъпна за туристи, изследователи и любители поради граничното си местоположение. Днес районът е част от екологичната мрежа „НАТУРА 2000“ и инициативата „Европейски Зелен пояс“. Тук могат да се видят редки и защитени видове (царски орел, белошипата ветрушка, различни орхидеи, костенурки и др.) на фона на богатото културно-историческо наследство – скални църкви, долмени, останки от крепости и битки.

В местността „Айпандо“ („Св. Пантелеймон“) на 3 км югоизточно от с. Михалич, туристите попадат в каменна приказка от Х в. Тук под каменната тераса се намира скална църква. Спускайки се по 14-те стъпала надолу, се влиза в същинска кръстополна църква, само че дълбана в скалата. Почти отвесно изсечената скала образува от двете страни на стълбите открит коридор, който в началото е широк 2 м, а навътре постепенно се разширява до 5 м. В стените са издълбани две ниши, отгоре – полукръгли, наподобяващи прозорци. В засводената триконхална църква конхите са с почти еднакви размери – двете странични са еднакви: дълбочина по 4 м и ши-

рочина 3,60 м, а източната е 4 x 4 м. В дъното на абсидата е направен олтар със стена, градена от плоски камъни с

височина 0,80 м, ширина в средата 0,85 м. Куполът в центъра е с диаметър 5,5 метра и височина 6 метра. Интересно –

има ниши и издадени от стената профилирани отстъпи, наподобяващи капители на пиластри. Сякаш зидани колони крепят купола на храма, а по стените и в най-горещите летни дни се стичат капки лечебна за очите вода. По колоната между лявата и централната конха вярвателите лепят и до днес монети за здраве, палат свещи. На 60-я ден след Великден отбелязвали храмовия празник тук с курбан. Имало специално място за колене на обредните животни. Хората били убедени, че вярата и църквата ги предпазват от беди и нещастия.

Легенда разказва как в османския период турски аскер се отправил към селото, за да го опустоши, но водачът им пропаднал в църквата, която го изхвърлила навън и повече никой никога не се осмелил да дойде със зли помисли. Според друго предание самият Крали Марко участвал в направата на тази скална църква и дори се е запазила стъпката му върху скалата. Всяка година на това място правели събора на селото (панаира).

Продължава на стр. 2

Каменни приказки край границата – скалните църкви край с. Михалич и с. Маточина

Продължава от стр. 1

Други помнят разказите на своите предци, че подземен тунел свързвал църквата с манастира „Св. Троица“. Разказват, че тук се криела Света Богородица след раждането на Христос. Според легендата Господ праснал на тая църква всяка година кошута за курбан, че Света Богородица се спасила от евреите. Идвала по залез кошута, почивала си цяла нощ и я колели рано сутрин преди изгрев слънце. Веднъж закъсняла, заклали я без да си е починала и по-

ра при изхода, а по-навътре отляво - още една. Над църквата са открити няколко издълбани в скалата гроба, ориентирани изток-запад. Местните хора наричат това свято място още „Ветата църква“, по-късно я наричат „Свети Дух“. Хората от трите села - Маточина, Варник и несъществуващото вече Благунци, организирали някога на това място многолюден събор. През 1968 г. скалната църква при с. Маточина е обявена за паметник на културата от национално значение.

вече не дошла. На другата година Господ им пратил магаре, за да ги накаже. Любопитно е днес, че местните жители не пропускат да посетят панаира на „Св. Троица“.

Скалната църква край свилеградското село Маточина също е един от ранните християнски паметници по нашите земи, датирана от X век. Намира се в местността Декили кая (Продупчен камък) на 2 км югозападно от селото, издълбана е във варовикова скала. Отвън скалата е гладко изрязана, по десетина стъпала се слиза към малък сводест коридор, с дължина 4,40 м, ширина 3 м и височина 3,5 м. Вътрешното пространство е засводено и с правоъгълна форма с размери 7 x 9,85 м. и с височина 5 м. На източната стена на черквата, която няма абсида, са разположени 3 ниши на височина 2 м от пода (вероятно са служили за поставяне на икони). По две квадратни ниши има и от двете страни на коридо-

И в наши дни това е свято място за преклонение, макар че след построяването през 1934 г. в Маточина на новата църква „Св. св. Константин и Елена“ църковният живот тук малко по малко затихва. Стари хора разказват за подземен тунел, който тръгва от тази църква, излизал в центъра на съседния турски град Одрин. Вярва се още в целебната сила на водата, която капе в тази църква, но само на празника на света Еленка и Костадинка.

Съхранените легенди продължават да подклаждат вярата и любопитството на посетителите. Според една от тях преди много много години до тази скална църква имало пещера, където се съхранявали статуите на почитаните в древността божества, при това изработени от чисто злато. Веднъж годишно ги изнасяли навън и били изпълнявани специални ритуали за омилоствиването на божествата. Незнайно кога и как тези тотема изчезнали. Но и до днес

иманяри и местни жители продължават да вярват, че един ден ще ги открият и животът ще се възвърне тук в пълния си блясък отново.

Много мистика и вярвания са съхранени и до днес в Сакарския край. Скалната църква при с. Маточина, както и тази при с. Михалич, са изградени около X в. Скални църкви и манастири са издълбавали в скалите и последователи на различни ереси, които са били многобройни в онази епоха. Скални църкви с подобен архитектурен план, се откриват и в района на езерото Ван, Източна Турция.

За силата на камъка, който надживява времето, за вярата и греховността на хората, говори композицията от 2 огромни камъка (единият с височина около 3 метра) в местността **Гебек кая или Би-зицата** на около километър и половина северно от с. Маточина. Според легендата това били фигури на бременна жена и дете, прокълнати от Всевишния. Те мигом се превърнали в 2 камъка, защото майката осквернила светостта на хляба като избърсала с изпечената пазлама (вид баница, хляб) лицето на детето и я захвърлила, дори самата Богородица я проклела за тази ѝ простъпка. Според друг мит гръдта на майката била пълна със злато, но хората се страхували да посегнат, за да не ги застигне подобна участ. Някои пък се чудят дали тук не са скрити златните тотема или земята ги е погълнала завинаги.

Ако туристите решат да се разхождат сред прекрасните, но малко познати места на България в района на Свиленград, могат да потърсят услугите на музеев в града. Местните екскурзоводи ще ги поведат из дебрите на отминали времена, вярвания и легенди за това земно кътче от Рая.

**Информацията и снимковият материал са предоставени от Исторически музей - Свиленград*

ЗА КОНТАКТИ:

Исторически музей – Свиленград

гр. Свиленград, бул. "България" № 150
Тел: +359 379 710 97, +359 889 00 40 99,
+359 888 792 000,
e-mail: muzeis@abv.bg
Website: www.svilengradmuseum.com

50

**МАЛКО
ПОЗНАТИ**

ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТА В БЪЛГАРИЯ

МАЛКО ПОЗНАТИ ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ В ОБЛАСТ ХАСКОВО

В списъка с 50-те малко познати туристически обекта попадат шест забележителности в област Хасково. Това са Крепостта Букелон край с. Маточина,

крепостта Неутзикон край с. Мезек, Долмените край с. Хлябово, Каменните гъби край с. Бели пласт, Кромлехът край с. Долни Главанак и природната

забележителност „Гнездово находище на редки и застрашени от изчезване дневни грабливи птици, черен щъркел и други“ в местността Кован Кая.

Крепост Букелон край с. Маточина

Крепостта Букелон е укрепление в Югоизточна България, разположено върху равно плато на високо издигнат от низината на р. Тунджа рид, в близост до пограничното с. Маточина в община Свиленград, област Хасково. Крепостта има важна роля през Античността и Средновековието. Тя е била северно предмостие на гр. Адрианопол (днешен Одрин) по пътя, който го е свързвал с Кабиле, и е служила за негова изнесена гарнизонна отбрана. Сравнително добре запазена е висока средновековна кула от XII

– XIV век, тип донжон. Според археолозите тя е построена върху останки от антична оградна стена.

Исторически музей – Свиленград

гр. Свиленград, бул. „България“ № 150

Тел: +359 379 7 10 97, +359 889 00 40 99, +359 888 792 000,

e-mail: muzeis@abv.bg

Website: www.svilengradmuseum.com

Долмените край с. Хлябово, община Тополовград

Долмените (от бретонски: „дол“ – маса, и „мен“ – камък) са най-ранните представители на монументалната гробнична архитектура по българските земи, датирани между XII и VI в. пр. Хр. Смята се, че долмените са гробници за хора с висок обществен статус, но все още не са открити доказателства за конкретна личност. Тъй като в камерите не са намерени човешки останки, съществува и друга теза – че това са култови съоръжения. Долмените са разпространени основно на територията на област Хасково, в планините Странджа, Сакар и Източните Родопи. Най-големият запазен долмен у нас, а и на Балканите е т.нар. Царски долмен. Мегалитният паметник е датиран приблизително от 1050 – 500 г. пр. Хр.

Туристически информационен център – Хасково

тел.: +359 3866 64 44

e-mail: tourism.haskovo@gmail.com

Website: www.haskovo.com

Продължава на стр. 4

50

**МАЛКО
ПОЗНАТИ**

ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТА В БЪЛГАРИЯ

МАЛКО ПОЗНАТИ ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ В ОБЛАСТ ХАСКОВО

Продължава от стр. 3

Крепост Неутзикон край с. Мезек

Мезешката крепост Неузетикон или Неутзикон е средновековно византийско укрепление. Тя датира от края на XI век. Намира се в околностите на с. Мезек, на 6 км югозападно от гр. Свиленград, на около 77 км от гр. Хасково и едва на 1 км от гръцката граница. Неутзикон е имала функции на гранична стражева крепост и е охранявала територии между р. Марица и р. Арда. Отбранителното съоръжение има форма на неправилен четириъгълник с площ близо 7 дка. Крепостта е най-запазеното отбранително съоръжение в Родопите.

Община Свиленград, Дейност „Спорт и туризъм“

Тел.: +359 886 000 726, +359 889 004 016,
e-mail: dst_svilengrad@abv.bg

Исторически музей Свиленград

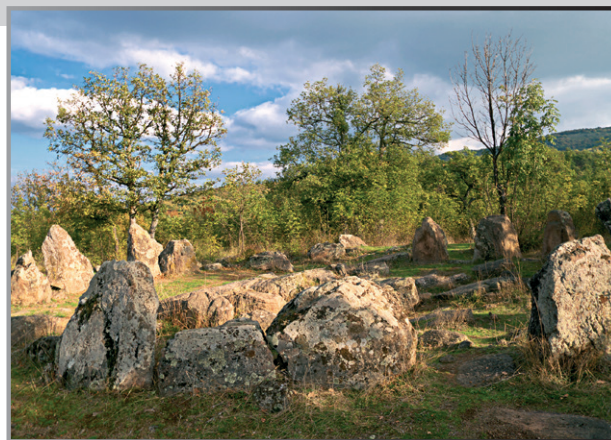
Тел.: +359 379 71097, +359 889 00 40 99
e-mail: muzeis@abv.bg

Кромлех край с. Долни Главанак

Кромлехът край с. Долни Главанак, Хасковско, е уникален мегалитен комплекс във формата на овал – единственият по рода си, съхранен на територията на България. Мегалитното съоръжение е датирано от ранножелязната епоха – VII – VI век пр.Хр. Кромлехът е изграден от големи каменни блокове, наредени в кръг или в няколко концентрични кръга, които могат да достигнат 100 м в диаметър. Най-известните кромлехи в Европа са в Бретон, Франция, и в Стоунхендж, Англия. Тези храмове на открито се свързват с култа към Слънцето. На юг от Кромлеха са разположени две по-малки съоръжения, също изградени от наредени в кръг камъни.

Туристически информационен център – Хасково

Тел.: +359 3866 64 44
e-mail: tourism.haskovo@gmail.com
www.haskovo.com

Природна забележителност „Гнездово находище на редки и застрашени от изчезване дневни грабливи птици, черен щъркел и други“, м. Кован кая, община Маджарово

На 10 км североизточно от гр. Маджарово се намира с. Босилавци, а местността между двете населени места – Кован кая (Коан кая), е една от най-популярните дестинации за орнитоложки туризъм в страната. Кован кая е едно от най-важните местообитания

на единствената в България колония белоглави лешояди, намерили убежище в Източните Родопи, и най-достъпното за туристически наблюдения в региона. Освен белоглавият лешояд, специален интерес представляват също египетският лешояд, белоопашатият мишелов и черният щъркел – защитени видове включени в националната Червена книга.

Природозащитен център на БДЗП „Източни Родопи“

Тел.: +359 885 51 66 33
e-mail: livingnature@bspb.org

Община Маджарово

гр. Маджарово
ул. Петър Ангелов 1
Тел.: +359 3720 22 20
e-mail: madjarovo@abv.bg